

Gemeente van Christus,

We horen alweer een gelijkenis vanochtend. Het is voorlopig de laatste.

De thematiek ligt in dezelfde lijn als die van de afgelopen twee weken. En opnieuw gaat het hier dus níet om de tegenstelling tussen Israël en de Kerk, die zichzelf als het ware Israël zou kunnen beschouwen.

Dat Israël niet heeft afgedaan, wordt trouwens in deze gelijkenis al impliciet duidelijk: nadat de eerste genodigden voor het grote Bruiloftsfeest van deze koning het hebben laten afweten, worden zijn boodschappers naar de kruispunten van het land gestuurd en verzamelen daar **allen** die ze aantreffen. Dat waren dus inwoners van Israël. Maar nu gaat het heel nadrukkelijk ook om de mensen die leven aan de randen van de samenleving.

En dan mogen we het direct ook veel wijder zien: alle mensen uit alle andere volken worden nu uitgenodigd.

Want de scheiding tussen wie wel en wie niet mogen meevieren op dit Bruiloftsfeest, valt niet samen met de landsgrenzen van Israël. Maar wordt bepaald door een geheel andere factor.

Om dat op het spoor te komen moeten we kijken naar een paar verzen uit het slot van de gelijkenis. Woorden die bij mij bleven haken. En niet alleen bij mij, vermoedelijk.

In deze gelijkenis zit het mogelijke venijn in de staart: "Vriend, hoe ben je hier binnen gekomen, terwijl je niet eens een bruiloftskleed aan hebt? Bind zijn handen en voeten vast en gooi hem eruit, in de buitenste duisternis, waar men jammert en knarsetand. Velen zijn geroepen, maar slechts weinige uitverkoren."(12-14)

Laten we eerst eens kijken naar die laatste woorden. Zo bekend, en berucht, dat het een staande uitdrukking is geworden: Velen zijn geroepen, maar slechts weinigen uitverkoren.

Woorden die door de eeuwen heen veel gelovigen hevige angst hebben aangejaagd. In bepaalde kringen van de kerk tot op de dag van vandaag toe.

Wat hoopt Jezus nu met deze uitspraak te bewerkstelligen? Geen angst, in ieder geval. Integendeel: hij is juist gekomen om ons van onze diepste angsten te bevrijden, toch?

Wordt hier nu gezinspeeld op Gods ondoorgrondelijke heilsplan, waarin Hij van vóór alle tijden heeft vastgelegd wie er wel en wie er niet bij zullen horen?

Wie behouden zullen blijven en wie verloren zullen gaan? Voor eeuwig, wel te verstaan.

Zo zijn deze woorden eeuwenlang in brede kring in onze kerk wel uitgelegd.

Dat begint al bij de grote kerkvader Augustinus. Bij hem vind je de gedachte dat op basis van het verzoenend lijden en sterven van Christus sommige gelovigen zijn uitverkoren om te delen in Gods genade. En dat de mens daar geen enkele invloed op kan uitoefenen. Sommigen horen bij God, vele anderen helaas niet. Tot in alle eeuwigheid niet!

Wat een vreselijke gedachte! Wat een angst moet dat oproepen, als je hierin gelooft.

Gelukkig heeft niemand de wijsheid in pacht. Ik niet. Maar Augustinus ook niet. En zijn er in de geschiedenis van onze kerk ook andere geluiden te horen.

Vrees niet: ik ga jullie geen historisch-theologisch overzicht geven van de predestinatie-leer. Maar kan het niet laten om één tegenstem te laten horen. Van de middeleeuwse mysticus meester Eckhart: "God is alle schepselen (!) op gelijke wijze nabij. Gaat een mens over straat of wandelt hij door het veld, God maakt evenzeer zijn gezelschap uit als in de kerk, of op welk rustig plekje dan ook. **Overal en in alle dingen wil Hij zich, voor zover het aan Hem ligt (nb), aan de mens geven.**"

Maar later knoopt iemand als Calvijn dan toch weer aan bij Augustinus en gaat er van uit dat God voor aanvang van de schepping al had besloten welke mens behouden zou worden en wie er verloren zouden gaan. En dat laatste dan in meervoud, want dat waren er veel en veel meer.

Hoe wist men dat toch allemaal, denk ik dan, als ik dit soort uitspraken lees. Waar komt die stelligheid vandaan? En hoe heeft men in de kerk eeuwenlang met dit soort gedachten kunnen leven?!

Niet alleen met de angst of jij er wel of niet bij zou horen. Maar ook met de gedachte dat áls jij al bij dat kleine clubje gelukzaligen zou zitten, dat niet wegneemt dat talloos veel ánderen voor eeuwig verloren zouden gaan. Wat stel je je daar eigenlijk bij voor? En als je je daar al een voorstelling van zou kúnnen maken, dan wens je dat toch niemand toe? En als jij dat al niet doet, hoe zou God dat dan wél kunnen doen?

Het zijn vragen waar onze broeders en zusters in Opheusden en Staphorst vermoedelijk zeer geregeld mee worstelen. Wij zullen daar waarschijnlijk op een andere manier mee omgaan. Maar de vraag is hoe dan?

Ik zie mezelf ineens weer als net begonnen theologiestudent staan, in de torenkamer van het Benedictijner klooster in Zuid Limburg, waar ik voor het eerst te gast was. In gesprek met de gastenpater, over precies deze thematiek. Want hij was benieuwd hoe een aanstaand predikant daar nu zelf over dacht.

Ik hoor het hem weer zeggen: "Calvijn noemt deze geloofsuitspraak van hem, dit dogma het "decretum horribile". Wist u dat? Ik wist het niet.

Maar ik begreep direct wat hij bedoelde: een huiveringwekkend, gruwelijk besluit van God.

Nou,- huiveringwekkend en gruwelijk is het inderdaad. Maar ik ben zo vrij om niet te geloven dat het van de Allerhoogste afkomstig is.

Het zou wel eens zó kunnen zijn deze gelijkenis van Jezus ons juist het tégendeel wil laten zien. Kijk maar eens, om te beginnen, hoe het er deze koning álles aan gelegen is om die bruiloftszaal vól te krijgen. Zijn boodschappers krijgen de opdracht mee om "zowel de goeden als de slechten" uit te nodigen. Een Hebreeuwse uitdrukking die staat voor "iedereen". Het gaat hier om álle mensen! Allen die gehoor geven aan de uitnodiging mogen naar binnen. **Hoe meer zielen, hoe meer vreugd!** Als dat ergens geldt, dan hier!

Slechte één feestganger wordt eruit gepikt. En waarom, dat horen we zo dadelijk.

Maar wezenlijk is het allereerst om dat goed tot je door te laten dringen: dat álle mensen worden uitgenodigd.

Dat wordt mooi zichtbaar gemaakt in de kinderdoop. Dat God "ja" zegt tegen elk kind. Elk mensenleven begint met een volmondig "ja" van God. Met zijn uitnodiging om mee te doen aan wat "het Feest van je Leven kan worden". De doop maakt die realiteit zichtbaar.

Maar dan is het vervolgens wel de vraag hoe jij op die uitnodiging al of niet ingaat. In de taal van de gelijkenis: je mag de bruiloftszaal wel binnen, maar draag je nu wel of geen feestkleding?

Uiteraard zit daar een symbolische betekenis achter. Deze feestkleding is een beeld voor iets wat mooi bezongen wordt in lied 384, waarvan we zojuist een aantal coupletten hebben gehoord. Daar gaat het over: "...het smetteloze linnen / van de rechtvaardigheid.....het ongerepte leven gaat blinkende gekleed / (in) gewaden saamgeweven uit daden die men deed."

De dichter, Willem Barnard, verwijst daarmee naar een tekst uit het boek Openbaring:

"...de bruiloft van het Lam is gekomen en zijn bruid staat klaar. (Jezus is de bruidegom, het Lam. En zijn bruid, dat zijn zijn volgelingen). ...zijn bruid staat klaar. Zij mag zich kleden in zuiver, stralend linnen. Want dit linnen staat voor al het goede dat gedaan is door de heiligen.) (19: 7b-8).

En zo zien we dat we nu voor de derde zondag op rij aankomen bij het cruciale punt, waar het in al deze gelijkenissen over het koninkrijk der hemelen om draait: in de gelijkenis van de twee zonen - dat je dóet wat je zegt. In de gelijkenis van de vijgenboom - dat je vrucht draagt in je leven. In de gelijkenis van de onrechtvaardige pachters - dat je de wijngaard die aan jou is toevertrouwd, zo behoedt en bewaart dat ie rijke vrucht gaat dragen.

En nu, dezelfde boodschap in andere beeldspraak: dat je je feestgewaad aanhebt op het Koninklijke bruiloftsfeest. Dat wil zeggen: dat je daden van gerechtigheid doet. Dat jouw gewaad rijk geweven is uit de goede daden die je doet.

Op zijn eenvoudigst gezegd: dat je mens bent zoals de Allerhoogste jou bedoeld heeft.

Om daadwerkelijk geleefde menselijkheid gaat het, in het koninkrijk va God. En dat zit hem niet alleen in grote daden. Van grote heiligen. Zoals Bonhoeffer en Gandhi en Mandela. Maar vooral ook in alledaagse menselijkheid. Zo eenvoudig...zo voor de hand liggend.

Dat je op bezoek gaat bij iemand die het moeilijk heeft. Dat je lief en leed met elkaar deelt.

Dat je deelt van je overvloed met wie het minder heeft.

Dat je door anderen tot zegen te zijn, hoe bescheiden dan ook, laat zien je **daad-werkelijk** deel uitmaakt van die grote beweging, dat nieuwe leven dat begonnen is in het leven, sterven en de opwekking van Jezus van Nazareth.

Zo doende ben je dan een echte deelnemer aan het feest van de Liefde.

Zo maak je zichtbaar dat je de uitnodiging niet alleen hebt aangenomen, maar dat je hem ook waard bent. **Zó doende maak je je eigen uitverkiezing waar**, geloof ik.

En precies dit is de factor die het verschil uitmaakt. Niet of je officieel Jood bent of Christen of geen van beiden.

En wie niet aan die geleefde menselijkheid toekomt, die komt dan in de hel? Voor eeuwig tandenknarsen en gewezen? Tsja, - daar hebben we nog zo'n begrip uit onze traditie waar we in onze tijd en in onze vleugel van de kerk maar moeilijk meer mee uit de voeten kunnen, denk ik.

Als het over de hel gaat mag ik graag paus Johannes de 23^e aanhalen. Toen hem gevraagd werd: heilige vader, bestaat er werkelijk een hel?, zei hij: Zeker, maar ik geloof vast dat er niemand in zit.

De hel als een ruimte waar je na de dood heen zou gaan als je het niet goed had gedaan, dat weet ik niet hoor. Voor eeuwig verloren gaan is niet iets dat ik me voor kan stellen bij Jezus. En bij hoe hij ons zijn Vader heeft willen laten zien.

Ik geloof er eerder in dat mensen die alleen maar voor zichzelf leven, alleen maar gericht zijn op hun eigen belang, zichzelf buiten de bruiloftszaal plaatsen. Zichzelf in een soort hel hebben gewerkt.

Omdat egocentrische mensen zelden of nooit echt iets van innerlijke vrede ervaren. Van Liefde.

De keuze of jij je bruiloftskleed aantrekt of niet, is aan jou. En aan niemand anders.

We besluiten met de prachtige woorden van Barnard, uit 384:

De lichten zijn ontstoken / de liefde wordt gevierd.

Het leven is ontloken / de bruid heeft zich versierd,

Amen.